

INKLINKENDE KLEI

Funderingen van huizen op dikke klei- en leemlagen zakken weg door verdroging. Kees en Ineke van der Werf hebben het uit 1952 stammende voorhuis van hun woonboerderij moeten laten stutten. „Hier gaan veel meer mensen last van krijgen.”

‘Help! Ons huis zakt weg door droogte’

Peter Zandee
Rekken

Het begon twee jaar geleden met een scheur in de muur achter de tv. Die werd steeds groter. Inmiddels is een horizontale stalen balk dwars door de hoek van het huis gestoken om tegelijk binnen- en buitenmuur te kunnen stutten. Betonnen platen vormen daarbij de basis om met houten wiggen de hoek van het huis op te krikken.

De woonboerderij ziet er aan de voorkant nu uit als een huis in aardbevingsgebied. Kees wijst naar de gevel. „De oorspronkelijke boerderij met de deel zoals die in 1860 is gebouwd, staat als een huis. Maar door inklinkende klei onder de ondiepe fundatie van het voorhuis zakt een hoek van de aanbouw weg.”

Inklinkende klei

Wie op bodemkaarten zoekt naar klei- en leemlagen dicht aan de oppervlakte, vindt grote vlekken in een deel van de Achterhoek en Twente. „Binnen Berkelland valt vooral de omgeving van Rekken op”, aldus Van der Werf. „Wie

hier in de buurt wel eens naar water heeft geboord, kent het. Er zijn plekken waar je tot 100 meter diep moet om water aan te boren. Daar is dan sprake van een dikke laag, hoog aan de oppervlakte. Klei krimpt en zwelt door droogte en bij meer water. Door nu drie droge jaren achter elkaar, klinkt de klei in. En zakt de fundering dus.”

Verzakende funderingen zijn niet uniek. ‘Heel Holland zakt’, vatte KRO NCRV’s De Monitor het thema kernachtig samen. In ‘Holland’ gaat het bij de verzakking van huizen vaak om de palen waarop ze gebouwd zijn. Toch hebben elders in het land ook gebouwen op zandgronden er last van. Vooral in gebieden waar dicht aan de oppervlakte sprake is van klei of leem. Boosdoener is daarbij het veranderende klimaat, en dan vooral de steeds drogere zomers. In Gelderland zijn Zevenaar en omgeving berucht om de verzakkingen van woningen. Inmiddels neemt ook rond Rekken het aantal huizen toe dat met verzakende funderingen kampt.

„Niet iedereen wil er al aan”, zegt Van der Werf. „Het is namelijk niet leuk. Maar je kop in het zand steken lost niks op. Je kunt

▲ Kees van der Werf tikt een houten wig aan, in de constructie waarmee een hoek wordt gestut van het in 1952 gebouwde voorhuis van de boerderij. FOTO FRANS NIKKELS

Een oplossing is om qua fundering een bootje te maken van je huis

– Kees van der Werf

er beter bekendheid aan geven. Zodat over oplossingen kan worden gedacht. En je door meer inzicht behoed wordt voor domme dingen. Ik ken drie mensen die wat hebben geprobeerd dat niet heeft geholpen. Daar ben ik er één van.”

Bootje

Deltares, een onafhankelijk instituut voor toegepast onderzoek op het gebied van water en ondergrond in Delft, schat dat in Nederland tussen de 750.000 en 1.000.000 woningen gevoelig zijn voor schade aan funderingen als gevolg van dalend grondwater.

Kees van der Werf: „Een oplossing is om qua fundering een bootje te maken van je huis: je bouwt op een dikke betonplaat. Voor de situatie van ons huis, adviseert Deltares eigenlijk om van

je erf een polder te maken. Net zoals je qua verzorging planten water geeft, zou je je huis water moeten geven. Wat regenwaterafvoer betreft, proberen we dat wel. Maar waar haal ik meer water vandaan? En je moet het proberen vast te houden. Want het doet er erg lang over om in te klei te trekken.”

Metten is weten, is het gezegde. Kees van der Werf monitort rondom de boerderij het grond-

Als je een huis koopt, wil je weten hoe de fundering er aan toe is

– Kees van der Werf

water. In peilbuizen en in de gemetselde waterput. Ook analyseert hij satellietmetingen in de omgeving.

Satelliet

„Elke zes dagen komt er een satelliet over, die hoogtes van objecten meet. Als je dan vaste punten vergelijkt, kun je vaststellen dat die tussen de 2 en 4 centimeter zijn gedaald. Bodemdaling en verzakking van funderingen zal hier een item worden. Voor huizen zal het een vast aandachtspunt worden: als je een huis koopt, wil je weten hoe de fundering eraan toe is. Je kunt dit nergens op verhalen en het is niet verzekeraar. In Groningen kon je nog stellen dat heel Nederland van de gaswinning had geprofiteerd, maar dit is een kwestie van het veranderende klimaat.”